

פעילות חינוכית חברתית וערכית

עשרה בטבת:

הכל יכל להיות אחרת אם רק...

חומר למחשבה
לכל כיתות
א-בו
למדתי לקח!

זה מה שקרה!!! זה התחיל ב"סיפור", ונגמר בחורבן עד היום. זה יכל להיות אחרת אם רק... היינו מונעים זאת מהתחלה. מטרת הלימוד כאן היא לעורר בנו מחשבה, וללמוד לקח אישי.

נתחיל בקריאת רקע ליום הזה.

בהמשך נקרא את "הסיפור" המפורסם ביותר שהיה סיבה לכל מה שקרה. נחקור היטב ונבדוק:

באיזה שלב היה אפשר למנוע את כל ההתדרדרות האלימה הזו?

ומה שנכון לבחון בהיסטוריה, בהחלט נכון לבדוק בהתנהגות האישית מידי יום.

קריאת רקע: מה קרה ביום עשרה בטבת?

א. עשרה בטבת – יום צום, אחד מארבעת ימי הצום בשנה לזכר חורבן ירושלים.

ביום הזה - בשנת ג' אלפים של"ח (3,338) לבריאת העולם - התחיל המצור של נבוכדנצר מלך בבל על ירושלים. וכך נאמר בספר מלכים ב' פרק כה: "וַיְהִי בַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִית לְמָלְכוֹ בְּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בָּא נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל הוּא וְכָל חֵילוֹ עַל יְרוּשָׁלַיִם וַיִּמְן עָלֶיהָ וַיִּבְנוּ עָלֶיהָ דָּיֵק סָבִיב".

המצור נמשך שנה וחצי, והסתיים בחורבן נורא של ממלכת יהודה, העיר ירושלים וחורבן בית המקדש הראשון. הנביאים קבעו את היום הזה ליום צום שיעורר מחשבה ושינוי התנהגותי בעם כולו, כדי למנוע שנת חינוך, ולהתחזק באהבת חינוך, בתפילה שבמהרה יבנה המקדש ויהיו הימים הללו לימי שמחה לעם ישראל. כמו שנאמר בספר זכריה פרק ח': "כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת צוּם הַרְבִּיעִי [=תמוז] וְצוּם הַחֲמִישִׁי [=אב] וְצוּם הַשְּׁבִיעִי [=תשרי] וְצוּם הָעֲשִׂירִי [=טבת] יִהְיֶה לְבַיִת יְהוּדָה לְשִׂשׁוֹן וְלִשְׂמֵחָה וְלִמְעֻדִים טוֹבִים".

ב. עשרה בטבת – יום הקדיש הכללי לכל נרצחי השואה, ובפרט אלו שלא נודע מקום קבורתם.

בשנים האחרונות, אירעה השואה האיומה. הרבנות הראשית קבלה החלטה ביום כ"ז כסלו ה'תשי"א, לזכור ביום עשרה בטבת גם את כל היהודים שנרצחו בשואה. וכך קבעה הרבנות הראשית: "יום העשירי בטבת נקבע על ידינו ליום השנה לקהילות ישראל, אנשים נשים וטף, שנספו בהמוניהם באכזריות חימה, בידיה הטמאות של המפלצת הנאצית בגרמניה, ועשן הכבשנים שבהם עלו על המוקד, כיסה עליהם ועל יום פקודתם [=יום שבו מתו]. לאלה מיליוני החללים, שאין סמוכים לקביעת יום מותם, יום זה קודש לזכרם ולעילוי נשמותיהם הזכות והטהורות. דינו של יום זה, יום העשירי בטבת, לבניהם ולקרוביהם, כדינו של יום המיתה: לאמירת קדיש, ללימוד משניות ולהדלקת אור נשמה. ולכל יהודי באשר הוא שם, קדוש היום הזה לזכר רבבות בתי אבות והמשפחות שנשמדו כליל ללא השאר".

פעילות חינוכית חברתית וערכית

"הסיפור" המפורסם ביותר

שהיה סיבה לכל מה שקרה: קמָצָא וּבֵר קמָצָא (מנוקד ומוסבר)

המקור: בתלמוד הבבלי, מסכת גיטין דף נ"ה, עמוד ב'. הסיפור מובא בארמית. נקרא אותו בעיבוד והרחבה בעברית. הסיפור ערוך בשורות ממוספרות, כדי שנוכל לעקוב אחרי כל שלבי המקרה.

משימה - לקח אישי:

(א) קרא את הסיפור.

(ב) זעה שורה ממשמעותית בסיפור, שבה לדעתך היה אפשר למנוע את כל ההמשך. והסבר את כוונתך.

1. הכל אירע בגלל קמָצָא וּבֵר קמָצָא, ואז חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם.
2. מעשה באָדָם אֶחָד, שְׁחִבְרוּ הַטוֹב הָיָה נִקְרָא בְשֵׁם קמָצָא. וְהָיָה בְעִיר אָדָם אַחֵר שֶׁהוּא שָׁנָה מֵאָדָם, וְשֵׁמוֹ הָיָה בֵר קמָצָא.
3. אָדָם זֶה עָרַךְ סְעוּדָה וְהִזְמִין הַרְבֵּה מִחֻבְרָיו.
4. הוּא שָׁלַח אֶת הָעוֹזֵר שְׁלוֹ עִם הַזְמִנָּה וְאָמַר לוֹ: "לֵךְ וְהִזְמִן אֶת חֻבְרֵי הַטוֹב, קמָצָא.
5. הָעוֹזֵר הֵלֵךְ, אֶךְ בְּטֵעוֹת הִגִּיעַ וְהִזְמִין אֶת הָאָדָם שֶׁהָיָה שְׂנוֹא עֲלָיו, בֵר קמָצָא.
6. בֵר-קמָצָא הִתְפַּלֵּא, הֵייתָכֵן שֶׁהוּא מִזְמִין אוֹתִי? הֲרֵי הוּא לֹא אוֹהֵב אוֹתִי בְּכָלֵל.. אֲבָל.. אוֹלֵי הוּא רֹצֵה שְׁנֵהִיָּה חֻבְרִים, וְלָכֵן הוּא מִזְמִין אוֹתִי? וְאָמַר: בְּסֵדֵר, "אֲנִי בָּא".
7. בַּעַל הַסְעוּדָה רָאָה אֶת בֵר-קמָצָא יוֹשֵׁב בְּסְעוּדָה, וְנִדְהַם, וְכַעַס.
8. מִיָּד אָמַר בַּעַל הַסְעוּדָה לְבֵר-קמָצָא: הֲרֵי אֲנִי שׂוֹנֵא אוֹתְךָ, וְמָה פִּתְאוֹם בָּאת לְסְעוּדָה שְׁלִי? צָא!
9. בֵר-קמָצָא נִפְגַע מְאֹד, וְאָמַר לְבַעַל הַסְעוּדָה: "אֲנִי מְאֹד מִתְנַצֵּל, הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁלְךָ הִזְמִין אוֹתִי. אֲבָל מִכִּיוּן שֶׁכָּבַר אֲנִי כֹאן, הִרְשָׁה לִי לְהִישָׁאֵר, וְאֲנִי אֶשְׁלַם לְךָ עֲבוּר כָּל הָאֲרוּחָה שֶׁהִגִּישׁוּ לִי.
10. בַּעַל הַסְעוּדָה הִגִּיב בְּכַעַס: "לֹא!" אֲנִי לֹא מוֹכֵן. קוּם. צָא.
11. בֵר-קמָצָא הִתְחַנֵּן וּבִקֵּשׁ: הִרְשָׁה לִי לְהִישָׁאֵר? אֶשְׁלַם לְךָ חֲצִי מִכָּל הַסְעוּדָה..
12. בַּעַל הַסְעוּדָה הִגִּיב בְּכַעַס: "לֹא!" אֲנִי לֹא מוֹכֵן. קוּם. צָא.
13. בֵר-קמָצָא הִתְחַנֵּן שׁוּב: בְּבִקְשָׁה, אֵל תְּבֹזֵה אוֹתִי. אֶשְׁלַם לְךָ עַל כָּל הַסְעוּדָה. אֲנִי אֵל תּוֹצִיא אוֹתִי.
14. וּבַעַל הַסְעוּדָה בִּפְנִים זֹעֵמֹת צִעַק: "לֹא!"
15. מִיָּד תִּפַּס בִּידָיו שֶׁל בֵר-קמָצָא, וְהוֹצִיאוֹ אוֹתוֹ בְּכּוּחַ מִמְּקוֹם הַסְעוּדָה הַחוּצָה.
16. בֵר-קמָצָא נִעְלַב מְאֹד. רָאָה אֶת כָּל הָאוֹרְחִים, וְאֵת הַחֲכָמִים שִׁישְׁבוּ שָׁם בְּסְעוּדָה.. וְהֵם כּוֹלֵם הַמְשִׁיכּוֹ לֹאכּוֹל וְהִתְעַלְמוּ מִכָּל מַה שֶׁקוֹרָה. בֵר-קמָצָא בָכָה בְּלִבּוֹ: לְמָה? לְמָה כָּל הַחֲכָמִים יוֹשְׁבִים וְלֹא מִנְסִים לְמִנּוּעַ אֶת כָּל זֶה... לְמָה???
17. כִּשְׁהוּא פְּגוּעַ מְאֹד, הוּא הִחְלִיט: אֵלֶךְ וְאֶלְשִׁין עֲלֵיהֶם בְּבֵית הַמֶּלֶךְ הַגּוֹי שִׁיעֲנִישׁ אוֹתָם... וְהַהֲמִשֵּׁךְ הִבִּיא לְמַצוֹר שֶׁהִסְתִּיִּים בְּחוֹרְבֵן הַמִּקְדָּשׁ, וְהָאֶרֶץ, וְעַם יִשְׂרָאֵל יֵצֵא לְגָלוּת.

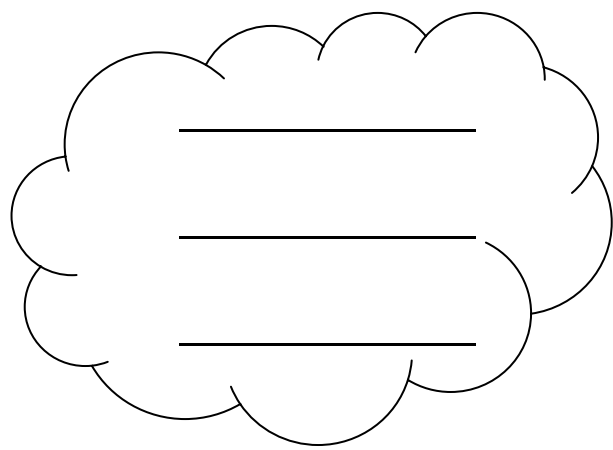
מפעל ההלכה לילדי ישראל לזכות מרן הרב מרדכי אליהו זצ"ל
 דף ניהוח לשבת הגיע... מרגישים שהשבת קרובה!
 "כל השו"ה הלכות - מובטח לו..."

פעילות חינוכית חברתית וערכית

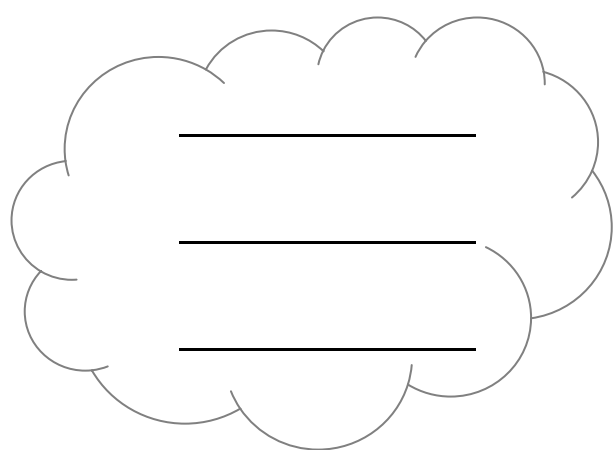
משימה - לקח אישי:

ג) טוב מראה עיניים... השלם את האמירה בציורים שלפניך.

(1) זה מה שבעל הסעודה אמר לבר-קמצא... השלם:

(2) הצעה שלך – אלו המלים שבעל הסעודה היה צריך לומר לבר-קמצא... השלם:
 והכל היה יכול להיות אחרת... ומסתיים בכבוד.
 וצבע את התמונה.

משימה - לקח אישי:

ד) יוזמות... הצע יוזמה משלך לחיזוק אהבת חינוכים בחברת הכיתה, וגם בעם ישראל.